

POSTMODERN İKLİMDE DİN VE DEĞERLERİ ÖĞRETMEK

Hasan Meydan

 dem

**POSTMODERN İKLİMDE DİN
VE DEĞERLERİ ÖĞRETMEK
(İMKÂN VE ZORLUKLAR)**

Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları
The Center for Values Education Press

© Eserin Her Türlü Basım Hakkı Anlaşmalı Olarak
Ensar Neşriyat'a Aittir.

ISBN: 978-605-73807-5-3

Sertifika No: 50201

Kitabın Adı

Postmodern İklimde Din ve Değerleri Öğretmek
(İmkân ve Zorluklar)

Yazar

Doç. Dr. Hasan MEYDAN

Yayın Koordinatörü

Hulusi YİĞİT

Yayına Hazırlayan

Salih BOZAN

Tasarım

Nuray YÜKSEL

Baskı-Cilt

ÇINAR MAT. ve YAY. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
100. Yıl Mahallesi Matbaacılar Caddesi
Ata Han No:34 / 5 Bağcılar - İSTANBUL
Tel: 0212 628 96 00 - Faks: 0212 430 83 35
Sertifika No: 45103

1. Basım

Şubat 2022

İletişim

Ensar Neşriyat Tic. A.Ş.
Düğmeciler Mah. Karasüleyman Tekke Sokak. NO: 7 Eyüpsultan-İSTANBUL
www.ensarneyriyat.com.tr e-mail: siparis@ensarneyriyat.com.tr

**POSTMODERN İKLİMDE DİN
VE DEĞERLERİ ÖĞRETMEK
(İMKÂN VE ZORLUKLAR)**

Doç. Dr. Hasan MEYDAN

İÇİNDEKİLER

Önsöz 7

Giriş 9

1. Postmodern Düşünceye Dair 12
2. Postmodern İklimde Dair 18
3. Değer Temelli Eğitimde Zamanın Ruhunu 27

I. Bölüm: Postmodern İklimde Birey-Toplum Diyalektiği 33

- 1.1. Anlamın Yitirilişini İzlemek 36
- 1.2. Birey-Toplum Dengesi 39
- 1.3. Güvenlik-Özgürlük Dengesi 43
- 1.4. Simülasyonunla İnandır Beni (!) 47
- 1.5. Bireycilik ya da Ben'in Önceliği 50
- 1.6. Bireyselleşmenin Postmodern Hali: BEN Nesli 53
- 1.7. Kendini "Haz ve Hız"a Bırakmak 57
- 1.8. Performanslı Ben'i Sunmak 60
- 1.9. Konforuma Dokunma! 62

II. Bölüm: Hakikatler Karnavalında Postmodern Epistemoloji 65

- 2.1. Epistemik Otorite ve Hakikatin Sonu 69
- 2.2. Meta Anlatılara Veda 76
- 2.3. Bilginin Gücünden Gücün Bilgisine 79

III. Bölüm: Postmodern ya da "Anti" Pedagoji 85

- 3.1. Özgürlükçü Pedagoji 87
- 3.2. Özne Epistemolojiden Özne Pedagojiye 90
- 3.3. Kaotik ve Değişken Bir Dünyaya Hazırlanmak 93
- 3.4. Kurumsal Eğitime Veda 95
- 3.5. Teoriden Beceriye: Eğitim 4.0 101

IV. Bölüm: Özgürlükle Tutsaklık Arasında Postmodern Din ve Etik 107

- 4.1. Kurumsal Dinin Postmodernite ile İmtihanı 111
- 4.2. Postmodern Dinsellikler 121
- 4.3. Anlatıların Erozyonunda Değerler 127

V. Bölüm: Postmodern İklimde Din ve Değer Eğitimi 139

- 5.1. Postmodern Bireyin Anlam Özlemi 142
- 5.2. Postmodern İklimde Değer Temelli Eğitim Arayışları 146
- 5.3. Postmodern Bireyin Anlam İhtiyacını Eğitimle Doyurmak 156

Sonuç 165

Kaynakça 170

Önsöz

Eğitimle içinde yaşanan sosyal gerçeklik arasındaki güçlü ilişkiye dair farkındalık üzerine bina edilen bu çalışma insanoğlunun son yıllarda tecrübe ettiği postmodern düşünce ve onun etrafında oluşan yaşam formlarının eğitim ve özelde de din ve değer eğitimi için oluşturduğu imkân ve zorlukları anlamaya yönelik bir girişimdir. Bu girişim, ülkemizde son birkaç on yılda eğitim sisteminde yaşanan müfredat temelli bazı değişimlerin ardında dünyadaki postmodern iklimin pedagojik, epistemik, bireysel ve toplumsal yansımalarının bulunduğu, fakat eğitim bilimciler tarafından bu gerçekliğin yeterince derinden tahlil edilmediği varsayımı ile yola çıkmaktadır. Çalışmanın farklı bölümlerinde öncelikle postmodern iklim; birey-toplum diyalektiği, epistemik, pedagojik, teolojik ve etik etkileri açısından analiz edilmiş son bölümde ise tüm bölümlerden elde edilen kavramsallaştırmalardan da istifade ile postmodern iklimde bireyin anlam arayışını diri tutacak bir değer temelli eğitimin temel kodları tartışılmıştır.

Postmodern iklimin din ve değer eğitimi alanı ile ilişkisi tıpkı kendi yapısı gibi oldukça kaotik ve değişkendir. Bu değişkenlik din ve değer temelli eğitim için birtakım fırsatlar sunarken günümüz gençlik tartışmalarında da sıklıkla gündeme gelen birtakım problemler için sosyo-kültürel zemini de inşa etmektedir. Umursamazlık karşısında anlamın, duygular karşısında aklın, aylıklık karşısında düzenin, bi-

reyselin karşısında kurumsalın, aşırılıklar karşısında ölçünün vb. giderek güç kaybettiği bir iklimdir bu... Böyle bir iklimde değer temelli eğitimin başlangıç noktasının neresi olması gerektiği sorusuna bu çalışmanın yanıtı açık ve nettir: insanın anlam arayışına odaklanılmalı, yitik olanın elbet özlem de doğuracağı unutulmamalıdır. Aksine bir tavırla diktelerden bir dikte olma gayreti değer temelli eğitimi güçlü rakipler karşısında oldukça kırılğan hale getirecektir. Bunu yaparken de postmodern iklimin gittikçe partiküllere ayrıştıran yapısını dikkate almalı ve ürünlerin, hizmetlerin giderek daha fazla bireye özgü olduğu bir dünyada bireyin bizzat kendi aklına ve kalbine hitap eden yöntem ve araçların arayışına hız vermelidir.

Bu çalışma yaklaşık 22 yıldır eğitim camiasının bir ferdi olarak birey, toplum, bilgi, eğitim ve din-değer alanındaki değişimleri anlama gayretimize postmodern paradigma penceresinden bir bakış denemesidir. Kanaatimiz odur ki bu pencere -diğer alternatifleri göz ardı etmemekle birlikte- yaşanılanları anlamlandırmada oldukça önemli sonuçlar üretmektedir. Çalışmanın ortaya çıkmasında uzun yıllardır akademi ve eğitim camiasından pek çok meslektaşımınla gerçekleştirdiğimiz "eğitim ve birey" odaklı görüş alışverişlerinin katkısı çok büyüktür. Çalışmadaki her bir fikrin olgunlaşmasında bir nebze olsun katkısı bulunan tüm meslektaşlarıma şükranlarımı sunarım. Çalışmanın son halini özenle okuyup kıymetli görüşlerini benimle paylaşan değerli dostum Mustafa YILMAZ'a ve Mustafa DİKMEN'e minnettarım. Kitabın ana fikrinin oluşumundan iki kapak arasında vücut bulmasına tüm süreçlerde hep yanımda olan Değerler Eğitimi Merkezi'nin kıymetli yöneticisi Hulusi YİĞİT ve ekibi de teşekkürü hak etmektedir. Gayret bizden tevfiğ Rabbimizden...

Hasan Meydan
Sakarya - 2022

Giriş

Modernitenin tanrıyı öldürme arzusunun gerçekleştiğinin ilanı 19. yüzyılın cüretkar filozofu Nietzsche (2011) tarafından yapılırken insanoğlu bugünlerde daha hummalı bir uğraşla anlamın da öldüğünü haykırma telaşında (bkz. Baudrillard, 2011). Yaşanan değişim, modernitenin tanrıyla olan kavgası yerine dikkatlerin başka alanlara kaydırılmış olduğunu düşünen bazı teologlar tarafından dinin zaferi olarak görülse de dini açıdan -en azından İslam açısından- tanrı ve anlamın ayrıştırılamaz olduğu gerçeğini ıskalamaktadır. Çünkü yaşamak için hava ve su kadar anlama da ihtiyaç duyan insan için tanrının ölümü, kendisi ve varlığı ilişkin tüm anlam çerçevesinin yıkılması için sadece bir başlangıçtır. Söz konusu analizi ironik biçimde haklı çıkaran bir başka göstergeyse modernitenin bu ereğini haykıran Nietzsche'nin, anlama savaş açan postmodern düşüncenin de en büyük ilham kaynağı olarak kabul edilmesidir (bkz. Küçükalp, 2002). Hatta Eagleton'a (2018) göre postmodernizm pek çok açıdan, olsa olsa Nietzsche'ye yapılan şerhlerden ibarettir.

Düşünce tarihi üzerine okuma yapanlar kabaca üç ana dönemden bahsetmektedir: Geleneksel, modern ve postmodern dönem. Sınıflama, Batı merkezli bir perspektifi yansıtsa da son üç yüzyılda Batı'nın dünyanın kalanına etkisi nedeniyle halihazırda geçerli bir okuma biçimi olarak değerlendirilebilir. Yaklaşık 17. yüzyıla kadar devam ettiği varsayılan geleneksel dönemde insanın kendini ve varlığı

Eğitimle içinde yaşanan sosyal gerçeklik arasında-ki gcl ilişkiyi fark ettirmek üzere kaleme alınan bu kitap, insanoğlunun son yıllarda tecrübe ettiği postmodern düşüncenin ve onun yaşam formlarının eğitim, özelde de din ve değer eğitimi için oluşturduğu imkân ve zorlukları anlamaya yönelik bir girişimdir. Ülkemizde son birkaç on yılda eğitim sisteminde yaşanan müfredat temelli bazı değerişimlerin ardında dünyadaki postmodern iklimin pedagojik, epistemik, bireysel ve toplumsal yansımalarının bulunduğu, fakat eğitim bilimciler tarafından bu gerçekliğin yeterince derinden tahlil edilmediği varsayımı, kitabın yola çıkış noktasıdır. Kitapta, postmodern iklimin birey-toplum diyalektiği epistemik, pedagojik, teolojik ve etik etkileri açısından analiz edilmekte ve postmodern iklimde bireyin anlam arayışını diri tutacak değer temelli bir eğitimin temel kodları tartişılmaktadır.

ISBN: 978-605-73807-5-3

9 786057 380753

siparis @ ensamesriyat.com.tr

